



# ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-259-6172

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจติดรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันที่ 23-29 เดือนเมษายน พ.ศ.2564 หน้า 66 มูลค่าข่าว 147,773.-



## On History

## ศิริพจน์ เหล็กมานะเจริญ

ก รัมคิลป้ากรได้จัดให้มีการแสดงนิทรรศการ “อารยธรรมวิวัฒน์ ลพบุรี-ครีรัมเทพนคร” ขึ้นที่ท่าเรือท่านศรีไมโภกพิมาน ภายใต้พิธีขันตนาสกาน แห่งชาติ พระนคร (บริเวณใกล้ห้องสมุดหลวง) ระหว่างวันที่ 13 เมษายน-30 มิถุนายน พ.ศ.2564 โดยได้มีการจัดแสดงโบราณเวทคุ้งชั้นงามหลายชิ้น เหลือที่เดียว ที่ไม่เคยนำออกมานัดแสดงมาก่อน

ในส่วนໄไซලටซ์ของงานก็คงจะหนีไม่พ้น  
ประติมกรรรมสำริด รูปพระโพธิสัตว์สัก จากบ้าน  
โคนด อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา อายุราก พ.ศ.1200-  
1350 ซึ่งเมื่อแรกที่มีการค้นพบมัน พับแพะส่วน  
พระศีรษะ ชิ้นเด่นพระกร 3 ชิ้น ชิ้นส่วนพระพาห  
(ແນาช่วงก่อนเนินข้อคอก) ข้างซ้าย พระราหูร้อม  
พระชงข้างขวา และพระนาทข้างซ้าย ซึ่งถูกนำมามา  
เชื่อมต่อกันโดยคำนวณแล้วสูงและขนาดของรูปพระ  
โพธิสัตว์องค์นี้อย่างที่ควรจะเป็น จนประกายบอดกามา  
เป็นรูปพระโพธิสัตว์องค์นี้อย่างสมบูรณ์

ชึ่งก็นัยได้ว่าเป็นงานคิลประดับมาสเตอร์พีชชั้น  
หนึ่งที่พูดในประเทศไทยเลยที่เดียว

**ก** ย่าง ไร้กีดกั้น สิ่งที่นิทรรศการนำเสนอจัดแสดง  
นั้น กลับไม่ได้ขึ้นเหนือให้ผู้ชมสามารถได้รับ  
ความรู้เรื่องเกี่ยวกับ “ศรีวิมพ์แพนเคอร์” ซึ่งถูกประเมิน<sup>1</sup>  
ประเด็นสำคัญของการจัดแสดงนิทรรศการมากเท่า  
ที่ควรจะเป็น

# ศรีรามเทพนคร

เป็นชื่อรัฐ

# และไม่ได้หมายถึงศิลปะลพบุรี



พระโพธิ์สักตัวสำริดจาก  
บ้านโนนเด อ.โนนสูง  
จ.นครราชสีมา อายุ  
ราว พ.ศ. 1200 -  
1350 ที่กรมศิลปากร  
นำขึ้นส่วนต่างๆ ที่  
พบมาเชื่อมต่อแล้วจัด  
แสดงเป็นครั้งแรกใน  
นิทรรศการอารยธรรม  
วัฒน์ ลพบุรี-ศรีราม  
เทพนคร

จันดูเมื่อวันว่าทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิพิธภัณฑ์นั้นต้องการที่จะจัดแสดงเรื่องคิลปะในประเทศไทย ( เช่นเดียวกับที่เคยเป็นมาแทนทุกครั้ง ) ที่เน้นความสำคัญของคิลปะพุธี หรือที่เรียกว่าอย่างว่าคิลปะเขมรในประเทศไทยมากกว่าปกติ ก็เท่านั้น

แน่นอนว่า ชื่อห้องนี้คือห้องนี้ด้วยคำว่า “ อารยธรรมวัฒน์ ” ซึ่งป้ายจัดแสดงภายในห้องนี้ มีคำอธิบายความหมายอยู่ที่ด้านหน้าของห้องเข้ามานี้ห้องนี้ โดยอาจสรุปแบบรวมดังได้ว่าหมายถึง “ พัฒนาการทางวัฒนธรรม ”

( อันที่จริงแล้ว คำว่า “ อารยธรรม ” นั้น มีความหมายเชิงเหยียดต่อลิฟท์ที่ถูกนั่งเป็นอารยธรรม คือ ถูกเรียกว่าเป็นเพียงวัฒนธรรม โดยคำว่าอารยธรรม นั้นเป็นคำที่ถูกผูกพันให้เข้ามามาเพื่อแปลความ “ civilization ” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรากมาจากคำว่า “civic” คือความเป็นเมือง ส่วนคำว่า “ วัฒนธรรม ” นั้น ถูกผูกเข้ามามาเพื่อแปลความหมายของคำว่า “ culture ” ที่มีรากมาจากคำว่า “ cultivate ” คือ การเกษตร ที่ไม่ได้มายถึงเมืองใหญ่แต่ แวดวงวิชาการโดยทั่วไปในปัจจุบันนี้มีความพยายามที่จะลด ละ เลิก ที่ใช้คำว่าอารยธรรมกัน )

พัฒนาการทางวัฒนธรรมในที่นี้ “ ศรีรามเทพนคร ” เป็นศูนย์กลางของเรื่องที่ผู้จัดนิทรรศการ

ต้องการที่จะเล่าให้ผู้เข้าชมนิทรรศการได้รับชุมกัน โดยในนิทรรศการได้ใช้โบราณวัตถุที่ค้นพบในประเทศไทยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ไม่มาเป็นโบราณวัตถุในวัฒนธรรมทวารวดี ศรีชัย, หริภุญไชย และพุธีร่วม มีพัฒนาการและเกี่ยวข้องกับศรีรามเทพนครอย่างไร พื้นที่กับที่ได้พยายามนำโบราณวัตถุอิฐกลมหนาที่มาซึ่งชานให้ผู้ชมเห็นว่า ศรีรามเทพนครนั้นส่งผลต่อรัฐในยุคหลังจากนั้นคืออยุธยาและกรุงเทพฯ อย่างไร

โดยปัจจัดแสดงภายใต้นิทรรศการนี้ได้ระบุว่า “ ศรีรามเทพนคร ” นั้น ก็คือ “ ละโว ” หรือ “ พุธี ” ดังนั้น จึงไม่แปลกด้วยเลยสักนิดที่นิทรรศการในครั้งนี้เลือกที่จะเน้นจัดแสดงโบราณวัตถุที่จัดว่าเกี่ยวข้องกับคิลปะพุธีหรือคิลปะเขมรในประเทศไทยเป็นหลัก

**M** องค์ผู้คนๆ ก็ไม่น่าจะมีปัญหาอะไรใช่ไหมครับ?  
แต่สุดท้ายก็ยังมีปัญหา เพราะอันที่จริงแล้วตาม

ความเข้าใจโดยทั่วไปนั้น “ ศรีรามเทพนคร ” หมายถึงรัฐหรือวัฒนธรรมของอยุธยา ในยุคก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาโดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 เมื่อ พ.ศ.1893 ซึ่งมักจะเรียกกันอย่างเดยกันว่า

“ อโยธยา ” ต่างหาก

อย่างไรก็ตาม กรรมคิลปการท่านก็ไม่ได้ยกเมฆขึ้นมาเองว่า “ ศรีรามเทพนคร ” คือพุธี เพราะข้อสันนิษฐานนั้นผู้เสนอคือผู้ที่ยกชัยชนะแก่ชาติไทยและ การอ่านเรื่องอย่าง อ.ศานติ วัสดุติคำ แห่งคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสตินาวิโรฒ

อ.ศานติศักดิ์ยกขันนร่องนี้เอาไว้โดยได้เชิญเป็นพิพากษาที่ชื่อ “ ศรีรามเทพนคร : สร้อยนามหรือชื่อเมือง ” ลงในวารสารวิชาการของคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยคิลปการ ที่ซึ่งดำรงวิชาการ ตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ.2548 โน่นแล้ว

แต่นั่นก็เป็นเพียงข้อสันนิษฐานของ อ.ศานติ ท่านคนเดียว ไม่ใช้อรรถปูที่ใครๆ ก็ยอมรับร่วมกันทั้งหมด

และอันที่จริงแล้วหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาติต่อประชาชนอย่างกรมคิลปการนั้นก็ไม่ควรที่จะเลือกให้ข้อมูลเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งต่อประชาชนเพียงแค่ด้านเดียวไม่ใช่หรือครับ?

**B** ยังน้อยที่สุด นักประวัติศาสตร์รุ่นใหม่อย่าง อ.academic พัฒนิยะ และ อ.นิติ เอียวศรีวงศ์ ก็เคยเขียนหนังสือร่วมกันในชื่อเรื่อง “ ศรีรามเทพนคร : รวมความเรียงว่าด้วยประวัติศาสตร์อยุธยา

ตอนต้น ” เอาไว้ตั้งแต่เมื่อ พ.ศ.2527 เช่นเดียวกับ อ.วินัย พงศ์ศรีเพิร์ ที่ตีพิมพ์หนังสือชุด “ อโยธยา ศรีรามเทพนครบริหารดี มรดกความทรงจำแห่งสยามประเทศ ” จำนวน 2 เล่มจบ ออกมาเมื่อ พ.ศ. 2562

และนี่ยังไม่นับรวมถึงนิวชาการของโครงสร้างหลักต่อหลักคน ที่พูดถึงศรีรามเทพนคร ในฐานน้ำแข็งของอยุธยา ในยุคก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นเมื่อ พ.ศ.1893 ไม่ว่าจะเป็น อ.มนิต วัลลีโภดม, อ.ศรีทักร วัลลีโภดม, อ.ประยูร อุลจันทร ( น. ณ ปากน้ำ ) และอีกเพียบ

ดังนั้น มันคงจะดีกว่านี้แน่ ถ้ากรรมคิลปการให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อสันนิษฐานว่า “ ศรีรามเทพนคร ” นั้นคืออะไร และมีโครงสร้างให้อย่างไรเกี่ยวกับคำนี้บ้าง หากกว่าที่จะให้น้ำหนักไปกับข้อ

ลั่นนิมช្ញานของไครเพียงคนเดียวอย่างที่เป็นอยู่  
อย่างนี้

**!!** ต่อไปยังไม่ใช่ปัญหาที่สำคัญที่สุดของการนิยาม  
ความหมายของอะไรที่เรียกว่า “ศรีรามเทพ  
นคร” ในนิทรรศการครั้งนี้หรือจะครับ  
เหราหากาที่นิทรรศการครั้งนี้เลือกที่จะอธิบายว่า  
“ศรีรามเทพนคร” คือ “ลพบุรี”

แต่ลพบุรีที่นิทรรศการนี้หมายถึงนั้น กลับ  
ครอบคลุมความหมายว่าคือศิลปะลพบุรี หรือศิลปะ  
เขมรในประเทศไทยนั้นดูจะผิดฝาผิดตัวยิ่งกว่า

คำว่า “ศรีรามเทพนคร” ปราກฐานหินศิลาจารึก  
ที่สร้างขึ้นในวัดมหาธาตุอย่างน้อย 2 หลัก  
คือ เจ้าวัดศรีชุม จ.สุโขทัย และเจ้าวัดเขาบ  
จ.นครสวรรค์ และยังมีที่เกี่ยวข้องอีกด้วยคือคำว่า “เมือง  
นครพระราม” ในจารึกนามวงศ์วัดล่องคบ จ.ชัยนาท  
ที่นำมาจากภาษาไทยเดิม เช่น “เมืองเดียวทันกับศรีราม  
ที่น่าจะหมายถึงสุโขทัย หรือเชื่อเมืองเดียวทันกับศรีราม  
เทพนคร (ในนิทรรศการได้นำเจ้าวัดเขาบและ  
เจ้าวัดทองดัดสองคบมาจัดแสดงไว้ด้วย) นั้น  
มีอายุอยู่ในช่วงสมัยที่ໄลเลี่ยกันคือระหว่างปลาย  
ศตวรรษของ พ.ศ.1800- ช่วงต้นศตวรรษของ พ.ศ.  
1900 เท่านั้น

ดังนั้น การนิยามความหมายของศรีรามเทพ  
นคร ว่าเท่ากับศิลปะลพบุรี หรือศิลปะเขมรใน  
ประเทศไทยที่กินช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ.1150-1800  
และพบรากษายอยู่นอกเขต จ.ลพบุรี ไปไกลจน  
ครอบคลุมพื้นที่ทางตอนล่างของภาคอีสานทั้งหมด  
จึงเป็นปัญหาแน่

เพราะต่อให้ศรีรามเทพนครคือเมืองลพบุรีจริง  
ตามอย่างข้ออ้างนี้ฐานของ อ.คานติ แต่ศรีรามเทพ  
นครก็ควรจะเป็นคำที่เพิ่งถูกเริ่มใช้เมื่อหัวสัง พ.ศ.  
1800 และใช้อยู่สั้นๆ ถึงในช่วงศตวรรษของ พ.ศ.  
1900 เท่านั้น

ไม่ได้เก้哉ไปถึง พ.ศ.1150  
แล้วไม่ได้ครอบคลุมไปถึงพื้นที่ร้าบสูงโคราช  
หรือภูมิภาคอีสาน ใจ哉เน่

“อารยธรรมวิวัฒน์ ลพบุรี-ศรีรามเทพนคร” เป็น  
นิทรรศการที่จัดแสดงได้อย่างสวยงาม จนน่าจูงใจ  
จุงใจนไปเยี่ยมชม

แต่จะยอดเยี่ยมกว่านี้อีกมาก ถ้ากรม  
ศิลปากรเปิดพื้นที่ให้ผู้เข้าชมสามารถอบรมศิลป์  
ตีความจากข้อสันนิษฐานที่แตกต่างและ  
หลากหลาย ด้วยข้อมูลหลักฐานที่เปิด  
ให้ผู้รับชมสามารถเปลี่ยนความหมายด้วย  
วิจารณญาณของตนเอง ●